

0 prj. 1. dec. 2. dec.
7 fol. 635

St. 51.

V Gorici, 16. decembra 1881.

Tečaj XI.

„Sloča“ izhaja vsak petek in velja
za pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto 1.50
Pol leta 0.80
Četrt leta 0.40

Pri oznanilih in prav tako pri
„tiskanih“ se plačuje za navadno tiskopisno
vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SLOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 kr. v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici, blizu „treh kron“, na
starem trgu; in naški ulici; v Trstu
v tobakarnici: Via della caserma št. 3.
in v Ajdovščini pri trgovcu g. Dolencu.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Sloče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročajo pa opravištvu „Sloče“
na Koreniji v Sfienci - vi hiši št. 10 II.
nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Premišljevanje po veliki nesreči na Dunaji.

Dies nefastus ali večno ostane v črnih bukvalah
zapisan v Avstriji 8. dan decembra 1881. Dunaj je
v toku svoje zgodovine prestal mnogo hudih nesreč
po kužnih boleznih, po domovinskih sovražnikih in
tudi po večjih požarih. Ali takó nepričakovano in vsled
tako čudnih vzrokov dunajsko mesto ni še nikdar v
naglici doživelo tolike nesreče v svojem obzidju, ka-
kor ravno prešli teden imenovanega dne. Strašen o-
genj je v četrte ure v dunajskem „ringteatru“ uničil
življenje ne sto, ampak **med devetsto ljudem!** Skoro
tisoč oseb bolj ali manj iz avstrijskih dežel je
ta dan ob 7. uri zvečer storilo nesrečno smrt. Dogo-
dile so se že v gledališčih velike nesreče; ali takih ne-
zgod v letopisih gledališčnih je bilo še le malo zabe-
leženih. Grozna in nepopisljiva ta nesreča ni zadela
samo prestolno avstrijsko mesto, ampak vse cesarstvo,
ker Dunaj ni samo glavno mesto naše države, ampak
je ob enem središče, kamor se shajajo Avstrijanci iz
vseh pokrajin, in so ti razni deželani tu zastopani pov-
sod, kjer se množice zbirajo v večih shodih. V res-
nici je bilo tudi oni večer občinstvo v dunajskem
ringteatru iz ulov od vseh krajev našega cesarstva.
Nesreča torej ni omejena na izgube oseb iz enega
samega kraja, ampak ona se razteza na vse strani,
in žalost ni krajna, ampak obča. Vsa Avstrija se je
prestrašila, ko se je raznesla po telegrafu strašna no-
vica. Saj živi skoro iz vsakega še manjšega kraja kak
znanec ali rojak na Dunaji, in vsled tega je stihal
prešel vse kraje, in v naglici in britkosti so se ro-
dovine od blizu in daleč podvzvale pozvedavati, ali
ni tudi tega in onega zadela nesreča, ker nikdor nas
ni mogel zagotoviti, da bi ravno mi ne bili izgubili
svojcev, ki so nam blizu po krvi ali prijateljstvu. S
trepetom smo pričakovali tolažilnih odgovorov; ali ni
se nam posrečilo dobiti jih takoj, ker nihče jih nam
ni mogel dati. Mrtve so namreč odkopavali več dni,
in o mnogih ni ostalo drugega, kakor mrvica pepela,
raztresenega celó med drugimi rečmi, katere je ogenj
tudi vpepelil. Koliko bridkih ur in dni je prestalo
ubogo avstrijsko prebivalstvo prek in prek v 8 dneh!
Koliko družin je v resnici neposredna nesreča neu-
smiljeno zadela! Ko bi prisojali pojedinim unesreče-
nem samo po 10 znancev iz rodov in prijateljev,
našteli bi najmanj 10.000 ljudi, ki solze preta-
kajo po svojih znancih. ki so bili z njimi v ozki zvezi.
Veliko, silno veliko število; ali primerno še vedno
premajhno za dejansko razširjeno ožo žalost.

Pomisliiti je, da med onimi, ki žalujejo po svo-
jih znancih, je največ takih, ki so imeli v onih tiso-

čeri unesrečenih svoje starše, svoje brate in sestre.
z eno besedo svoje podpornike, po katerih izgubi so
sirote prišli na beraško palico. V neizmerni tej ne-
sreči je tolažilno samo to, da se je človeško srce
obudilo, ki vse stori, da bi se sirotam osoda polajšala.

Takim nesrečam ni podvržen samo pojedinec ali
pojediní narod, ampak vse človeštvo se mora tresti
pred prirodnimi elementi; človeštvo ima v mnogem
oziru skupno osodo, in obča nesreča druži narode in
človeštvo. Tem zakonom pokorni, niso začeli misliti
samo avstrijski narodi na podporo, ampak cela Evro-
pa, da, še oddaljena Amerika noče zaostati z darovi,
in zapuščene sirote imajo že na stotisoče goldinarjev
v zalogi. Poseben odbor jim že za prve potrebe po-
moči deli iz darov, ki so se doslej nabrali pri najvi-
ših, kakor najnižih stanovih. Nikdor ne prša, komu
se bo podelila pomoč, vsake narod donša po svoji
moči, in tudi od te strani in ravno po takih nesre-
čah se vidi, da avstrijski narodi so navezani drug na
drugega. Kakó tolažilno bi gledali v bodočnost, ko
bi isti avstrijski narodi tekmovali in se med seboj
podpirali tudi v srečnih dnevih in ne samo tedaj, ko
jih potreba in naravna sila združuje! Saj imajo tudi
v rednih in mirnih časih skupnih interesov toliko, da
bi na svoj dobiček postopali vzajemno in sižno.

In vendar Avstrija ne vidi tako zaželenega skup-
nega delovanja. Eni elementi hočejo preveč imeti in
podtikajo drugim slabe namene. Tem elementom še
skupna žalost ni sveta; še niso dali unesrečenem
skupnega počitka na velikem pokopališču dunajskem,
že zbadajo tje in sem in hočejo to nesrečo porabiti
z ničvrednimi povodi in z zvijačami za svoje sebične
namene. Tista umazana druhal, ki za denar po ča-
sopisih vse stori, se obnaša ravno te dni takó, kakor
da bi bil nesreče kriv edino sistem sedanje vlade.
Za taka početja ni moči odgovarjati drugače, kakor z
zaničevanjem.

Posamnim nesrečam je treba v vsakem slučaju
posebe iskati posebnih vzrokov, in Taaffe ne more
biti odgovoren, ako hoče sebičnost gledališnega rav-
natelja prihraniti si par goldinarjev s tem, da porabi
za varuha samo enega delavca, kjer bi morala čuvati
dva! Taaffeja dolžiti zato, ker ne pride policijski ko-
misar ob pravem času na svoje mesto, se pravi toli-
ko, kakor da bi kdo papeža tožil na odgovornost, ke-
dar kak cerkovnik tam gori daleč na severji ne za-
zvoni ob pravem času k maši. Taaffe je sprejel od
prejšnje 20 let bistveno nespremenjene vlade služabni-
ke, kateri mu pomagajo, kakor so jih vzgojile prejš-
nje vlade. Sicer je pa ravno Taaffe največ storil še
letos za večjo varnost gledališč, in prejšnje vlade niso

v tem pogledu nič storile, pač pa so dovoljevale gle-
dišča in druge zavode ne gledé na to, kdo taka pod-
jetja zida in izvršuje. Judovski liberalci se sami sebo
tepejo, ko bi sploh še zmožni bili trohice logičnega
mišljenja.

Resnica pa vendar ostane, da so doslej gledišč-
ni ravnatelji imeli premalo odgovornosti; drugače bi
ne bil ravnatelj ringteatrov takó lahkomišeln. Nesreča so
je zgodila na Dunaji, Dunaj prištevajo nemški libe-
ralci nemškemu mestom par excellence. Vse, kar se
zgodí dobrega na Dunaji, pripisujejo Nemcem, Nemci
pa si prisvajajo deusche Gründlichkeit. Zakaj niso
bili toliko gründlich pri koncesijah za zidanje in ču-
vanje gledališč, ki se je imenovalo ringteater? V tem
ko drugim narodnostim, zlasti slovanskim odrekajo
vsako trezno mišljenje in postopanje, zakaj so bili
ravno o tem nesrečnem požaru izgubili glavo vsi od
kraja do kraja. Še nikdar ni bilo slišati celó z mi-
nistrskega stola v drž. zboru toliko o tem, da so
vsi poklicani izgubili svoje glave in pamet, kakor ravo
v največji nesreči, ko bi bilo mogoče rešiti še ve-
liko množico, če ne vse unesrečence. Potem pa naj
gospoda judovsko-liberalske vrste očita sedanjemu si-
stemu nesrečo, katero je imela dolžnost ona ubraniti.
Saj se vtika v najnepotrebnejše reči; naj bi bila gle-
dala svojim izvoljencem blizu borze na riugu nekoliko
bolj na prste, pa bilo bi morda bolje.

Nesrečo na dunajskem ringu je povzročila go-
tovo v veliki meri zanikernost in popustljivost. Ravno
Taaffe je bil zaukazal strogo nadzirati gledališča; da
se to ni natenko godilo, krivi so podrejeni raznovrstni
uradniki. Dunaj ima lepo lastnost, katero z veseljem
imenujejo „die wiener gemüthlichkeit“; ali ta ljubeznj-
vost in dobrosrčnost ima tudi senčno stran, da se
namreč kaže mila in ljubeznjiva, kjer bi imela gospo-
dovati brezobzirna strogost in pa vestnost. Ista po-
pustljivost se oprijemlje tudi uradnikov više in niže vrste.
Ta ljubeznjivost izvira iz naglokrvnih in „komodnih“ zna-
čajev, ki hipoma vzkipe, potem pa vse opusté, naj gre
kakor more. Zato se pa na tako pristrčnost ni nikjer
zaušati. Odločnosti in vztrajnosti v njej ni iskati.
Zdaj bodo gotovo kaj prestrojili in proti onim, ki so
nesrečo zakrivali, tudi ostro postopali. Ali lastnost,
ki tiči v krvi, le ostane in potrebuje torej vedne in
vedne nadzornosti. Žalostno, da značaje še le po
britkih skušnjah spoznavamo.

Ker pa je nesreča dunajska taka, kakoršne si
ne more želeli noben narod in človeštvo nikdar več,
je vredno, da si jo tudi mi doma zapomnimo v poduk.

Danes nismo strogi v svojem predmetu, ker se
v premišljevanji zaletavamo s kraja v kraj; zato nam

LISTEK.

Leto dni med Slovaki.

III.

Narodopisci trdé, da ga ni na sveti naroda, ka-
teri, dasi tudi še v prvotnem, naravnem stanju, ne bi
imel v sebi pojma o lepoti; kateri bi živel brez čuta
za dobro, vzvišeno. Če se to za divjake trdi, kaj še
bomo potem rekli za Slovane, kateri so že od nekdaj,
od kar jih poznamo, imeli lepo urejeno družbinsko
življenje, v svojem mišljenju in naravi, lepe, reflek-
tivne lastnosti. Tu povejmo sami sebi in poučimo se,
da je ves koli narod slovanski v prejšnjih časih ravno
tako, kakor v sedanjih časih, dospel vsled družbin-
skega razvoja in politične zavesti o potrebi samostoj-
nosti do tistega vrhunca kulture, kakor njegovih so-
sedev. Tista očitanja, s katerimi nas zavrača vesoljna
Evropa, da smo v svoji skupini povprek v kulturnem
razvijanju zaostali in še zaostajemo za svojimi sosedi,
naj pobije zmagovita zgodovinska resnica, da so Slo-
vani povprek v tradicionalni literaturi, torej v raz-
voji individualnosti in intelektualnosti
prekosili svoje sosede, kakor tudi niso za-
ostali v socijalnih konstitucijah in v ekonomičnih pri-

dobitvah. V kulturnozgodovinskem oziru so naši pra-
dedje, sta n. pr. Ciril in Metod ravno tako velika
moža, kakor Vulfila, da, naša svetnika sta svoje delo
boljše in koristnejše zasnovala, nego kateri apostoli
za druge narode itd. Ali čemu vse to pripovedujemo
o vseh Slovanih, a premalo o predmetu? Mi hočemo
sebe prepričati in poučiti, da so Slovani povprek ra-
vno tako kulturni narod, kakor drugi. Ti in oni nas
obsojajo, da smo taki in taki, pa ne taki, kakor
Nemci, da nismo vredni, da bi se nam kaj dalo, da
bi se mogli po svoje razvijati! To je pa taka neum-
nost, kakršnih je v človeškem življenju in v zgodo-
vini ne malo. Slovaki, Slovenci, Srbi, Rusi itd., bili
so do zdaj ravno toliko prida, kolikor Nemci in drugi
narodi. Še boljši smo bili. O tem bodimo prepričani,
ker je živa resnica, a ne samo napisana. Poglejmo le
malo v nemško kulturno zgodovino, in videli bomo,
da so ti Nemci skoro do novejšega časa bili pravi
barbari. Ali kdo more ves svet prenarediti, posamični
ljudje ne; posamični morejo mnogo več škodovati,
nego koristiti. Tujci so nam pred svetom mnogo ško-
dovali iz sebičnosti in iz nevednosti; vrinili so Evropi
o nas misli, katere niso resnične. Da spoznamo sebe
in druge, pomudimo se še malo časa pri tem premi-
šljevanju; po tem nam boje jasno, da imamo pravico
prosto in po svoje se gibati povsod, kjer smo, in da
so bomo utrdili v spoštovanju samega sebe.

Ako ne za vse, vsaj za nekatere Slované je moči
dokazati, da so imeli zadrage. To je naravno načelo,
katero kaže, da je komunizem v dobrem pomenu be-
sedé prvotna stopnja družbinskega življenja, od koder
vodi civilizacija človeštvo v večje ustanove; toda ko-
munizem ni ustanova, do katere vodi civilizacija. Slo-
vanci so ljubili mirno življenje; mnogo so se pečali s
poljedelstvom, iz česar sklepamo na njih blagi zna-
čaj. Bili so prijatelji svojim sosedom, dokler jih ti
niso nadlegovali in napadali. Še dan danes je beseda
„vojska“ dvojnega pomena; znači družino v hiši in
vojake na vojski. Doma, v družini so imeli poglavarja,
starejšino, kateremu so bili vsi pokorni. Ker pa niso
imeli posebnega vojnega urejenja, bil je starejšina
vojskovodja, vednik družine, vojske. Še danes pravi
žena svojemu možu: „vojno“. Te značajne črte Slo-
vanov za to povdarjamo, da bi se videlo, kaki blagi,
miroljubni so bili naši pradedje, in da bi laže umeli,
kako je razlagati sodbe, ktere so zapisali o Slovanih
razni neslovanski pisatelji. Prokopij je častna izjema,
on hvali Slované, da niso hudobni, ampak iskreni in
priprosti, ter voljno trpé velike težave. Manricij pa
pravi: drug se noče pokoravati družemu. Stara in še
zdajna bolezen slovanskih narodov.

Na sploh bode prav, če o kratkem povemo, da
Magjari zaničujejo Slováke v družbenem življenju. In-
teligencija magjarska ne kaže tega, ali vsaj se dela

domaćinci ne zametijo, ako o nassanih nekoliko enako sodimo, kakor o Dunajčanih.

Mi smo tudi bolj dobri, ljubeznjivi, prisrčni, ali kar še hočete lepega! ali odločni in vstrajni pa preveč tudi nismo. Tako radi odlašamo in prizanašamo, da se našim služabnikom raznih imen pod našim poveljstvom prav dobro godi. Da ostanemo še pri ognju, počamo otroke deklam in pestunjam, kakor se njim sija, in če je otrok pri ognjišču, je mati kaj gotova, da varuhinja dobro varje dete pred ognjem. Očene, hišni gospodar misli, da mu ni treba hiše zavarovati, ker mu ni še pogorila; mora čakati, da mu pogori, potem šele popravi, kje je kak agent „šadje“. Pojdite po Slovenskem, pa najdete nam tretjino zavarovanih hiš — radi ostanemo lažniki, če jih najdete več! To je vse slovenska ljubeznjiva zadržanost.

Za snovanje čitalnic vkipimo, potem pa najide vse, kakor more. To je slovenski sanguinizem. Ej, nič ne stori, če nam uradniki nemški in italijanski dopisujejo; saj smo prestali že stoletja, že prestopimo že kako leto. To je vse slovenska ljubeznjivost, ki bi delala tudi dunajski čast. Letos se zaženemo v šole; minister se odreže in pokopal je naše zahteve. In tako brez konca in kraja!

Odločnost, vtrajnost in vestnost — te, lastnosti si pridobimo, in bomo več veljali v svojem obnašanju, nego ako ostanemo samo ljubeznjivi brez teh lastnosti. Učimo se iz nesreče, velike nesreče, kakó nam je postopati, da se obvarujemo nesreč, in da tudi kaj dosežemo!

Požar v dunajskem „Ringtheater“.

Dunajsko mesto je razdeljeno v 10 okrajev, glavni okraj je najstarejši, in je v sredi vseh drugih delov mesta. Središče ali srednji del mesta je okrožen s prav široko cesto, in ker gre ta cesta okoli in okoli središča, čali so mu ime kolobarja, kolača, „rinke“, po nemški „ring“. Ob tej cesti se razprostirajo zlasti na znotranjo stran okoli in okoli samo velikanske palače. Na zahodni strani se zidajo pa tudi na zunanjo stran velika poslopja, večinoma za občne namene in potrebe. Na severozahodni strani se pa tudi privatne hiše na zunanjo stran one velike ceste, imenovane ringstrasse. Tu blizu nasproti novi borzi in blizu votivne cerkve in stare „lesenjače“ pri tako imenovanih škotskih vratih so bili okoli leta 1873, ob času največjega „švindelnja“, za drag denar, za skoro en cel milijon sezidali nov posveten hram, ki je dobil po raznih spremembah naposled ime ringtheater, tedaj gledališče na kolobarni cesti dunajskega mesta. Gledališče je gledalo na denaren dobiček že začetkom, ker se je postavilo blizu judovskih milijonarjev. Gosti pa je moralo, kakor z ajo judje plesati, in da se ta rod nizko suče in pomika, je znano od tisočletij in ne samo iz sedanje dobe. Zato so gledali različni podjetniki v tem gledališču, kako bi judovskemu rodu stregli; igralce in igralke so visoko plačevali, drugod so pa skopavo stiskali in varčili, da ubogi težak ni nič zaslužil. Take poti, takega načela se je držal tudi sedanjí ravnatelj z imenom Jauner.

Gledališče samo na sebi kot moderno poslopje je bilo ykusno napravljeno; ali za vhod in za hodnike ni bilo skrbljivo v pogledu na naglo rešitev ob požaru. Ker je bilo gledališče sezidano sredi drugih palač, in je ondi prostor silno drag, gledali so samo na znotranje prostore, za to, kar je za hrptom, niso skrbeli.

tako; zato pa prosto ljudstvo magjarsko svojega sovrastva do Slovakov ne taji. Thót nem ember — Slovák ni človek — tako se govori o Slovákii v društvenem življenju. „Ta pridevek je rodila neplemenita strast, ker v magjarskih prsih ni nikdar tlela iskrica ljubezni do slovanskega naroda. Tega nam je zgodovina živa priča.

Res britke sodbe moramo slišati od svojih sodnikov. Bizantinski letopisec Nikifor Gregoras je bil l. 1325—1326 na Srbskem. Gregoras pravi, da je srbski jezik živinski, a ne človeški. Te krivične sodbe izvirajo iz neznanja, ker obeležja slovanskega značaja niso bila znana, kakor še zdaj niso proučena. In ker so še le najnovejši filozofi ustanovili načela za razsojevanje posamičnih individualnosti. Kriterija ne smemo iskati v presojevalnem subjektu, ampak v objektu. Torej se ne sme jemati pisateljeva etična samosvest za kriterij kacega dejanja. Komparativna etnologija nam kaže, da se specifični značaj socialnih ustanov kacega naroda razvija na podlagi raznih pogojev, življa, podnebja in osebnosti. Ko bi nas drugi sodili s tega edino pravičnega stališča, ne bilo bi babjeverstva o Slovanih. Na prej omenjena načela naslanjamo se tudi mi; s tacimi načeli hočemo soditi in sojeni biti v zgodovini. Ta načela nas ne morejo odrešiti od mnogih grehov in napak; zdi se nam tudi, da bi ne bilo prav izgovarjati se, ker smo slovanska kri, nismo mogli biti drugačni v zgodovini. Vse naj nam daje nauke, kako se je od sebe treba učiti in povsod živeti po besedah: „Uzdaj se v se i v svoje kljuse.“

(Dalje prih.)

Anton Terstenjak.

Ko je bil v Nizzi nastal velik požar, je bil grof Taaffe zaukazal posebnim komisijam na Dunaji, da so vsa gledališča pregledale in popraviti ter premarediti zaukazale, kar je potreba za večjo varnost človeškega življenja. Postopalo se je tedaj kar mogoče strogo. Tako je bilo zaukazano, da naj imajo gledališča pod streho vodo pripravljeno, da naj se hodniki (ganki) razsvetljejejo s svetilnicami z oljem, ker take se ne ugasijo, če plin kakor si bodi ugasne. Hoteli so s tem skrbeti za svetlobo v vsakem slučaju. Na odrih potrebujejo zaradi prizorov pogostoma luči ali ogenj v raznih oblikah; lahke se kaj vname; zato je bilo zaukazano, gledati na to, kakó bi se oder naglo zaprl, ko bi na njem kaj zagorelo. Imajo zato napravljene posebna železna vrata ali kurtine, ki se pomikajo po posebnih strojih gor in dol.

Vse take priprave so imeli tudi v ringteatru na Dunaji. 8. dec. tedaj na Marijin praznik predzadnji četrtak je bilo to gledališče že zgodaj napolnjeno. Rokodelci, težaki, kupci, v obče srednji stan, si privoščijo najrajši ob nedeljah kako kratkocasnou uro. Ker so pa v gledališčih vstopi z raznimi cenami, skušajo manj premožni ljudje priti na ceneja mesta. Ali takih ljudi je polno, in zato gredo že pred gledališčno vhodna vrata čakati vstopa veliko pred začetkom iger. Gledališča začnejo igrati na Dunaji navadno ob 7. uri zvečer, pa ljudje, manj denarni, hodijo pred te posvetne hrame že ob 6. uri in še prej. Da, dvorno gledališče za zaresne igre, ki je najimenitnejše na vsem Nemškem, ima čakalce in čakalke že ob 4. tudi ob 3 urah popoldne, dasi morajo potem čakati vstopa po 2, 3 ure in začetka dosledno po 3, 4 ure!

Tako je umevno, da se je bilo gledališče na ringu dunajskem napolnilo 8. dec. že takoj po 6. uri zvečer. Gospoda, denarna, borzijanska, judovska ne potrebuje takó hiteti, ker zanje so prostori odločeni, zaprti; tej gospodi se ni treba gajesti, mečkati in „jonati“ pred vhodom za vstop že ure in ure poprej. Ta gospoda pride ravno, ko imajo začeti, in ničesar ne zamudi. Tako se je prigodilo 8. dec., nesrečnega dne. Ubožniše ljudstvo je napolnilo gorenje prostore viših galerij takoj po 6. uri, ogenj pa se je vnel ob 3/4 7 ali še nekoliko poprej. Jasnó je torej, da bogate gospode ni bilo še mnogo v gledališču, meščanov in delavcev pa polno.

Ogenj se je vnel na odru, preiskave bodo dolečile, ali se je vnel ogenj po plinu ali po drugih svetilnicah. Ljudje so zakričali: ogenj, ogenj! Vsi so se pretresli, prestrašili, vsak se je hotel prej rešiti; rešili bi se bili lahko mnogi ali pa vsi, ko bi ne bilo pridruživlo se mnogo zaprek, ki bodo za večno obsojale ore, ki so jih povzročili iz kakoršnih koli povodov.

Ravnateljstvo ni skrbelo, da bi bilo prave stražnike postavilo na razna in svoja mesta. Ko je ogenj nastal, ni ga bilo človeka, ki bi bil potegnil železna vrata k tlem in takó zaprl ogenj in ga omejil samo na oder. Eden služabnik bi bil moral gledati, da se plin ne ugasi; ali tam, kjer se cevi za plin odpirajo in zapirajo, je bil nastavljen neveden delavec, ki je plinove cevi zaprl. Vsled tega je nastala nakrat strašna tema v gledališču, v tem ko je gazil proti višinam smrdljivi dim. K tej nesreči je prišla še druga; na hodnikih (gankih) ni bilo ta večer prižgane nobene svetilnice z oljem. Ljudstvo je prišlo iz teme v gledališču v temo na hodnike; v strahu ni vedelo ne naprej, ne nazaj; samo bojevali so se drug proti drugemu, dim pa se je pogostil, in tako jih je v skupnih borbah nagloma v par minutah zadušil na stotine.

Samo nekaj čez sto ljudi je bilo prodrlo k oknom in na balkone, ki kažejo na ring, kjer se je v tem ljudstvo zbiralo. Tu so kričali z oken doli na rešitev. Gasilci so prišli razmerno pozno, ker tudi telegraf v gledališču ni vedel nikdor porabiti, da bi gasilci naglo prišli. Ko so došli gasilci, bilo je vse zmešano, popolnem brez glave. Z velikimi težavami so rešili one obupane ljudi, ki so čakali rešitve na oknih. Ti so poskočili v take naprave, v katerih se človek ne rani, če poskoči tudi z višin. Nekateri med temi so prosili policijo, naj za božjo voljo gredo v višje galerije, kjer je na stotine že nerešenih ljudi. Ali zakor da bi bilo vse zaslepljeno, ti proseči rešenci niso našli posluha. Namesto da bi bili gasilci itd. poslušali glas onih, ki so bili na galerijah, in ki so edini vedeli in mogli vedeti za druge nerešene, so rajši take glasove prezirali in gledali, kakó bi se poslopje rešilo kot tako. Celó trdili so, morda cele uro, med požarom, da ni človeka pokontanega. Oh, kakó strašno so se zmotili! Ob 9. uri zvečer izvlekli so že nad 150 mrličev z istih galerij, kjer so mislili, da ni človeka več. Strašna trezrost se je polastila policije, gasilcev in ljudstva. Ko so začeli mrličev izkopavati, tolažili so se, da jih je samo toliko in toliko. Ali uro za uro se je nesreča kazala večja, in vsak dan so se stotine množile, ki so naštevale mrtve. V treh dneh so izkazali, da pogrešajo nad 900 oseb, in še vedno so se mrličii nahajali v zakotjih nesrečne podrtine in zgorele groblje ringteatra.

Žalost nepopisljiva, nesreča, katere Evropa po taki poti skoro ne pomni! Udje visoke cesarske hiše so bili navzoči pri požaru, in so se jokali nad strašno, grozovito nesrečo. Nadvojvoda Albrecht je bil še večkrat

potem na podrtinah in strogo si je vse ogledal. Cesar je še tisto noč 10.000 gl. v naglo pomoč podelil. Drž. zbor je izrazil sočutje dunajskemu mestu, in ni zboroval 9. dec. Takoj potem je isti drž. zbor odločil postaviti za 50.000 gl. pomoči, in cesar jo je brž potrdil. Vsa mesta avstrijska, velika mesta vse Evrope in celó Amerika nabirajo darove za uboge zapuščene otroke in sirote. Premožni ljudje, društva in samovoladarski so že tisoče in sto tisoče odposlali na Dunaj v pomoč. Pomoč je velika, ali potreba je gotova še večja.

Vse je potrto, ves svet govori o nesreči. V sv. Štefana cerkvi na Dunaji je bila velika črna maša za unesrečence, cesar je cesarjeviča poklical na Dunaj, in je bil poslednji tudi pri maši. V velikih rakvah so prinesli na centralno pokopališče trupla unesrečencev. Trupla črna, zgorela pa tudi samo razkosane ude. Druga trupla pa so le — pepel, pepel!

Stroga preiskava se vrši zdaj na Dunaji, in cesar je zaukazal strogo reorganizacijo policije in gledališnega nadzorstva.

Bog daj, da bi strašna nesreča — recimo po pravici — človeštvo podučila!

Dopisi.

Iz Gorice, 15. dec. (Goriška čitalnica) bo imela, kakor som slišal, svoj redni letni občni zbor istega dne, ko se začne zima po veliki in mali pratiki tudi v Gorici. Treba bo zakuriti peč tudi v naši čitalnici, in odbor, ki se na novo izvoli 21. dec. t. l., bo moral skrbeti za dobro kurjavo, ako bo hotel nekaj že zelo zmrzlih udov ne samo ogreti, ampak tudi ugreti. Stari odbor ima tudi to zaslugo, da je čitalnici po mnogih zaprekah pripravil primernije stanovanje na najlepšem prostoru lepega Travnika. Naj reče kdo kar hoče, središče je središče, in na Travniku se razprostira sredi mesta. Da se je čitalnica povrnila na trg, ki je tudi našemu ljudstvu najlepši in najljubši, to je velik zunanji napredek ne samo v pogledu na domače ude, ampak tudi na goste, in ta pridobitev imponuje v prvi vrsti tudi tujcem. Ravno zaradi tega pa je potreba, da si čitalnica nove prostore zagotovi tudi nadalje in ne samo za eno leto. Zato je treba izvoliti tak odbor, o katerem bomo že naprej vedeli, da bo tukajšnje razmere dobro pošteval in da ne zanemari ničesar, kar je še storiti za večletno ohranjenje novih prostorov. Odbor Goriške čitalnice nima nikakor lahkih poslov, ako hoče vsaj na neke strani vestno izpolnjevati svoje dolžnosti. Jaz bi torej kaj priporočal, da se kar mogoče vsi udje čitalnični udeležijo naznanjenega občnega zbora, da se zaresno posvetujejo, komu naj podelé častno opravilo odbornišstva. Kdor meni, da ne škoduje društvu, če se odteguje, kakor mu ljubo, odborovim sejam, ta naj odločno odbije eventualno podeljeno mu čast. Goriška čitalnica gledé na posamične odbornike zadnjih let ni bila nikakor v presrečnem stanju; zato se je čitalnica spremenila pogostoma v večmesečno spalnico. Mnogi odborniki so delavni, odločni in vztrajni, ki se ne zbojé vsake težave; ali vsa njih značajnost ostane brez dobrih nasledkov, ako se drugi pojedini odborniki odtegujejo, kujajo in morda celó za hrptom intrigujejo. Take značaje je treba spoznati, in potem pri občnem zboru se tudi brezobzirno ravnuati. Vsak posamičen ud se pregreši proti celumu društvu, ako se ne ravna vestno pri izvolitvi novega odbora. Goriška čitalnica šteje inteligentne ude, ni jim treba kandidatov za odbornike priporočati; naj torej vsak po svojem prepričanju glasuje in voli — po medsebojnih dogovorih.

Naša čitalnica je gledé na pevce na slabšem kot vsako drugo bralno društvo, kakoršna se nahajajo po naših vaseh. Naše društvo pa pozna vzroke in povode, zakaj je slovansko petje v Gorici zamrlo. Tu torej ni več zanašati se na nekdanje moči; gledati je treba odločno na to, da si ustanovimo dostojen pevski zbor s frisišnimi močmi. Sramota bi bila dovolj velika, ko bi ne dobili novih pevcev in vztrajnega vodstva novemu zboru. Pevski zbor mora vstati, potem ko „Slavca“ še po imenu ni več slišati. Brez pevskega zbora naš narodni dom mora hirati in priti na nižo stopinjo narodnega delovanja, nego so naše preproste bralnice. Gor. čitalnica nima samo naloge, da podeljuje udom cenejega berila, nego mestne kavarne, ampak ona ima skrbeti tudi za drugo dejansko zabavo po poti veselja in besed. Kje pa so besede Goriške čitalnice? In če jih ni, ali ni vselej izgovor samo v tem, da nimamo pevcev? Žalostno dovolj, da moramo po 20 letnem obstoju naše čitalnice take samo ob sebi umevne razloge in zapreke preresetavati!

Gorica ima tudi v sedanjí dobi spretnih in zelo inteligentnih močij, n. pr. v profesorjih, rojenih na Slovenskem, ki bi se gotovo ne obotavljali, po zimi primerne govorniki o imenitnih prašanjih, ki omikani, zlasti tudi slovanski svet pretresajo. Ali bi ne bila ta pot primerna privabiti in zanimati za čitalnico tudi naš domači lepi spol? Ženstvo se nam tuji, in mi ne storimo v narodnem domu koraka, da bi ga napotili na probujenje za slovansko mišljenje in slovansko čutenje in slovansko hrepenenje.

Ljubljana ima letos svoje jours fixes; naša inteligenca pa še do te srečne in narayne misli ne pride, ker v obci mlčnosti se že vsak boji, kaj takega samo sprožiti. Pa tudi jaz dočim svojih novih načrtov ponujati, ker bom dovolj vesel, če stare navade vsaj nekoliko zopet uživam. Nekdanje življenje pa se povrne, če se delavnih starih moči v odboru gor. čitalnice oklenejo nove, delavne in odločne moči!

Brez zamere, gospoda, da gledam naravnost v rane, katere je treba zaceliti. Srečno za to pot!

Iz Boyca, 13. dec. (Izv. dop.) Tužna vest o smrti preljubljenega očeta, nas Slovencev, g. viteza dr. Jan. Bleiweisa Trsteniškega, je tudi nas hudo ranila. Tolaži nas le misel, da častitega ranjcega spomin bode vedno živ in da bodo slovenskemu narodu od njega izkazane dobrote, ter nauki od dne do dne boljše sad donosali. Naša čitalnica, katerej je bil ranjki častni ud, poslala je žalujoči družini po brzojavi svojo globoko sočutje; na rakev položila je tudi lep venec z narodnimi trakovi ter primernim napisom. Nameravala je tudi poslati k pogrebu svojo deputacijo, a ker je bil pogreb prezgodaj, in se je tu žalostna vest tudi nekaj prepozno zvedela, se žalibože ni moglo to uiniti. Tudi bode imela naša čitalnica po častitem ranjkem posebno sv. mašo. To je hvale, pa tudi posnemanja vredno.

Bleiweisov duh naj vedno živi ter nas vselej po učetovsko vodi, Slovenci pa bodimo mu vedno zvesti sinovi.

Iz Istre, 14. dec. (Izv. dop.) Obljubil sem Vam bil, da Vam bom večkrat kaj pisal iz srednje Istre, pa sprevidel sem, da sem zadnjič moje pero nekoliko ošpical, ker mojega dopisa ni bral nikdor izvzemši državnega pravdnika. To pa je povzročilo, da sem uže večkrat pero v roke vzel in je zopet tje vrgel. Kaj hočete, da pišem, da bi čitatelje „Soče“ zanimivalo? in — prosim Vas — komu ne bi krikipela, ako razmere v Istri pozna in vidi in sliši reči, katere . . . tiho!

Bom pa pisal o krompirju, o ajdi, katere v srednji Istri ni, o vinu in drugih pridelkih; morebiti bom na tem polji bolj srecen kot na političnem. Danes začnem s krompirjem. Krompir je prav dober sad, a prepočasni raste in ne vselej na pravem mestu. Kako to, boste vprašali? Koliko naših kmetov bi bilo veselo in zadovoljno, ako bi bil najlepši krompir, katerega je na polji pridelal, onemu znanemu kričacu takrat na jeziku zrastle, ko je brezpotrebno tam doli blizu morja kričal in razsajal o gimnaziji v Pazinu ter tako povzročil, da bode gimnazij iz Pazina v Pulj prestavljen, kakor se čuje. Toda krompir bi bil mogel tako hitro rasti, da ne bi bil mogel kričati nič in tako dolgo o gimnaziji govoriti, dokler so laški kričaci tam doli skupaj bili. A veste, da bode velika škoda za naše kmete, ako se gimnazij resnično v Pulj prenese? Dosti naših mladičev, ki zdaj gimnazijo obiskuje, ne bode moglo vsled denarnih stisk nadaljevati. Pazin zgubi z gimnazijo mnogo, jako mnogo.

A ne bi bilo tudi praktično, ko bi vsakemu izdajalcu naroda, veterinjaku in „šarenjaku“, kakor Istran pravi, debel, lep krompir na čelu zrastle? Joj, kajne, koliko krompirja bi se dobilo po Istri! Pri nekaterih bi mogel večji zrasti, nego so buče; tudi vrste krompirja bi bile različne. Rastel bi „nemški“ krompir pri onih, ki so s pomočjo narodnjakov do vsakih mest dospeli in zdaj po ustavovni piščalki plešejo, da bi se navzgor prikupili. Ta vrsta sicer ne bi bila tako zastopana, „kakor“ debel laški“, katerega bi bilo na koše. Še ameriškega bi ne manjkalo pri onih, ki za kozarec vina narodnost prodajo, ako se le prilika najde; itd.

Prav bi tudi bilo, ko bi zrastle lep krompirček na gornji ustnici onim, ki za narodnjaci in c. k. oficirji pljuvajo. Mislite, da bi se takih ne našlo? Ako to mislite, varate se.

Da bi tudi onim, ki v Italijo škilijo, tako znamenje zrastle, tega ne želim; saj bi tudi ne vedel, kje bi moglo rasti, da bi je „poklicani“, a od naroda „neizvoljeni“ videli. In ko bi taki krompir videli, bi morebiti hoteli dokazati, da so zlata jabelka.

A ne mislite, da sem tako hudoben in želim, da bi imeli dotičniki vselej taka znamenja, ki bi bila gotovo neprijetna, tega pa ne, le včasih.

Prihodnjič o ajdi.

Politični pregled.

Ta teden so se vsi krogi in stanovi pogovarjali samo o nesreči na Dunaji.

Poročila iz drž. zbora prinesemo skupno drugi teden; danes naj povemo, da se je novele k brambenim postavam sprejela, in ravno tako se je vladi dovolil budget za prvo četrtletje prih. leta.

Nemški liberalci so tudi ta teden vlado

nadlegovali z napadi in z interpelacijami. Desnica in ministri so jim dobro odgovorili.

Zbornica drž. poslancev žaluje po posl. Ladisl. pl. Pengovskem, ki je nesrečno končal v ringteatru.

Med ogrskimi poslanci je mnogo republikancev, nedavno je eden zahteval, naj se takšni ljudje, ki kralje in cesarje pobijajo, ne štejejo med zločince, ter ne izročujejo njihovim gospodskam v kaznovanje. Takšno govorjenje je res strašno in minister Tisza ga je sam zavračal. Hrvaški sabor se skliče dne 20. januarja drugega leta.

Na Ruskem delajo v Moskvi priprave za sijajno kronanje carja. — Bulgari in Rumuni se podpirajo drug drugega, da bi nadzorovanje brodarstva na Donavu sami izvrševali. — Turški sultan še vedno omahuje, kaj bi naj zastran zgubljene Bosne in Hercegovine storil. — Francozi in Angleži, pa tudi Španjolci se prepirajo zavoljo dežel v Afriki, vsak hoče svoj kos dobiti, a nobeden drugemu ničesar ne privoščji; med Španjolci in Francozi je kaus zavoljo Maroke in temi in Angleži zavoljo Egipta. — Irci čedalje huje razsajajo zoper Angleže; skoraj vsak dan pripeti se kakšnu umor. Angleži pošiljajo vedno več vojske na Irsko. — Severni Amerikanci žugajo z vojsko, če bi Chilenci in Peruvijanci v južnej Amriki ne hoteli kmalu potrebnega miru skleniti. — V Arabiji razseja kolera.

Domače stvari.

Goriška čitalnica bo imela 21. t. m. ob 6. uri zvečer v svojih prostorih na Travniku redni letni občni zbor, h kateremu odbor vljudno vabi vse ude.

Čitalnica bovška bode imela dne 27. grudnia t. l. točno ob 2 popoldne svoj redni letni občni zbor z navadnim programom. K temu se p. n. gg. domači kot zunanji udje vljudno vabijo. Odbor.

Iakov Vižin, 22 let, samec iz Solkan a, je nesrečno prišel ob življenje, k je peljal včeraj pesek od Soče. — Ko je slojnad se, je moral koš pridrževati, ali sora se zlomil, koš se preobrne ravno nanj in ga zasuje ter zaduši.

Iz Ipavske doline je imela „Soča“ zadnjič dopis, kateri je meril na neprijetno zamudo tudi batujске župnije.

C. g. župnik nam poroča od ondot, da ga je dopisnik sodil po krivem, ker bi on utegnil brez težave v onem pogledu dokazati svoj Alibi. S tem veliko rajši preključemo krivico, nego da bi morali v isti obliki potrditi mnenje v onem dopisu kot resnično.

Imenovanja. Pristav koprškega sodišča g. Ambroz Flegar, imenovan je okrajnim sodnikom v Lošinu, pristav tolimskega sodišča, g. Karol Defacis pristavom okrožne goriške sodnije, in avskultant g. Richard Zörner pristavom okrajne sodnje v Ajdovščini.

Mil. škofa trž. stanje se je, hvala Bogu, minoli teden zelo zboljšalo. Visoki bolnik uže vsak dan za nekoliko ur sme iz postelje. V soboto ga je obiskal mil. škof poreski dr. Jan. Glavina.

Delalsko podporno društvo v Trstu priredi Silvestrov večer v svojih prostorih zabavo, s šalivim predavanjem malo burko in tombolo. O polnoči se hode voščilo splošno novo leto! potem bo ples v zgornji dvorani. Cisti dohodek tombole je namenjen glavnici ženskega oddelka.

V Ljubljani se je obleka siromaškim šolarjem in šolaricam, kakor druga leta, tudi letos delila predzadnji četrtek, in sicer v navzočnosti dež. predsednika Winklerja in njegove gospé soproge.

Dunajska „Slovenija“ je bila napravila pokojnemu Jurčiču na čast krasno slovesnost, katere so se slovanski dijaki in slovanski odličniki udeležili. Ti slovanski rodoljubi so ognjevit navduševali slovansko in slovensko mladino ta večer.

Umril je v Trstu 10. t. m. namestniški svetovalec g. Vincencij Kircher. Bil je vesten uradnik in mož blagega srca. „Ed.“

† Josip Nemeč, kmet in skrben oče svoji družini v Šempetru, umrl je 9. t. m. po dolgi bolezni, 33 let star. Ker je bil ranjki tudi narodni pevec, ki je pel v več narodnih društvih, so mu šempeterski in goriški pevci napravili v nedeljo popoldne slovesen pogreb. Položili so mu krasen venec z napisom „Narodni pevci sopevcu v blagi spomin“. Med sprevedom in na grobu izkazali so mu s petjem zadnjo čast.

† Valentin Bleiweis, edini doslej še živeči mlajši brat pokojnega dr. Janeza Bleiweisa, umrl je kot veliki trgovec na Dunaji 9. t. m., tedaj malo dni potem, ko je venec položil na bratovo rakev. Naj v miru počiva!

† Ivan Sancin (Nemeč) odbornik društva „Edinosti“, ravnatelj gospodarskega društva v Skednju, ud cenilne komisije bivši deželni poslanec in večletni župan v Skednju, vrl. rodoljub in pravi stebler našega naroda v tržaški okolici, umrl je 11. t. m. po dolgi bolezni. Takih mož je malo pri nas na Primorskem, kajti ranjki je bil vedno zanesljiv in neomahljivo je stal na braniku za našo narodnost, bil je vedno zvest podpornik društva „Edinosti“, zraven tega je pa tudi sam skrbel za svoje izobraževanje in blagostan svoje hiše povzdignil na lepo stališče. Posebno zaslugu si je pridobil s tem, da je prvi vzbudil misel za ustanovo gospodarskega društva v Skednju. Naj večni ostane spomin na tako vrliga moža in naj njegovi sorojaki posnemajo njegov resnično led izgled. Na njegovej gomili plaka narod po pravici. Pogreba Skednja še tacega ni imela. Po „Ed.“

† Avgust Šenoa, urednik „Vienca“ in prvi pisatelj hrvaški sedanje dobe, neumorno delaven narodnjak, ki je hrvaškemu narodu s svojimi mnogostevilnimi pesniškimi deli neizmerno pomagal, in čegar slava se širi še dalje bolj čez meje hrvaške, umrl je 13. dec. po 10 mesečni hudi bolezni, še le 48 let star. Slovence je tudi ljubil in skušal oba bratska naroda približevati. Hrvatoma je prerana njegova smrt huda, huda izguba, kakor n. pr. Slovincem Jurčičeva. Iz Ljubljane je odšlo včeraj k pogrebu v Zagreb več zastopnikov narodnih društev. Šenoa je zares vreden da ga tudi Slovenci časté; večna čast njegovemu slavnemu imenu!

† Jos. Mašek, pravnik, doma iz Radovljice na Gornjskem, jako talentiran slov. dijak, je prišel tudi ob življenje pri groznem požaru na Dunaji.

Iz Kobarida. Spet se je nekdo oglašil v „Soči“ gledé tukajšnjih napisov. Prav tako, da se odkrivajo naše napake. Ako se to godi mirno, neastrastno, to ne more škodovati; morebiti vtegne še kaj pomagati. Danes n. pr. imam zaznamovati, da je g. J. M. dal izbrisati na svoji hiši prejšnji nemški napis. Dobro! rajše gole stene kakor tako omazane; glejte zdaj ste pol več vredni. Čast g. W. spreobrnencu, sem rekel zadnjič, danes pravim: Čast Vam! Vivat sequens! z drugo besedo: bodi pameten še ti, ki do zdaj nisi bil! K—an.

Brencelj je v 11. številu prifrčal v črni obleki, ker je izgubil tudi on svojega najboljšega prijatelja in političnega učenika. Zakesnil se je zaradi žalosti, prileti v 12. št. pa še pred koncem leta. Paše ima vselej obilo; naj jo le pridno deli vsem pokrajnam slovenskim.

„Cvetje z vertov svetega Frančiška“. V 12. zvezku se nahaja to-le vabilo. „Vse naše blagovoljne bravce prosimo, naj berž ko mogoče ponove naročilo, da moremo določiti primerno število „izvodov“, ki se imajo tiskati. „Cvetje“ bo izhajalo l. 1882, kakor smo zadnjič omenili, kolikor toliko praznično opšavljeno za sedemstoletnico svetega očeta Frančiška. Naj bi naše pobožno ljudstvo ob tako redki priliki počastilo tega velikega dobrotnika človeštva s prav obilimi naročili na list, ki ima njegovo čast in slavo rasiševati, njegove vstanove priporočevati, njegovo apostolsko delo nadaljevati mej Slovenci. Raznim do zdaj nam razodetim željam si bomo prizadevali po mogočnosti vstrezati. Vabimo pa zlasti častito slovensko duhovščino, da bi blagovolila podpirati naš trud tudi s primernimi, zlasti krajšimi spisi; le obilo številu samostojnih pisateljev more dati listu prijetno raznovrstnost. — Prva dva letnika se še zmirom lahko dobijo po navadni ceni (v zvezkih po 70, pripristo vezana po 80 kr.) Vse, kar se bo zanj skupilo, je namenjeno frančiškanskim misijonom. — Naročnina ostane tudi tretjemu letniku nespremenjena, 70 kr. brez razločka za vse kraje naše domovine; pošiljati naj se blagovolji, kakor navadno, pod napisom: Opravištvu „Cvetja“ v frančiškanskem samostanu v Gorici.

„Ljubljanski Zvon“ je Slovincem podaril v 12 zvezkih svojega I. letnika na 790 straneh zares obilo odbrane in tečne dušne hrane. Ta doslej najbogatejši slovenski list je skrbel enakomerno za leposlovje, kakor za znanstvene spise. Donášal je vse izvirno, in ima v svojej zakladnici za leta naprej izvirnih spisov od raznih najboljših slovenskih pisateljev, katerih se je nad 50 oklenilo „Ljublj. Zvona.“ Prihodnje leto hoče list prinašati leposlovnih proizvodov v večem obsegu, nego doslej. „Lj. Zv.“ izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter ostane za vse leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 30 kr. in za četrt leta 1 gl. 15 kr.

„Kres“ Leposloven in znanstven list. Tudi ta list je donášal enakomerno leposlovne in znanstvene spise; tudi „Kres“ je bralcem izročil v 12 snopičih na 682 straneh prekoristnega berila, in hoče tudi nadalje enakomerno ozirati na zabavne proizvode,

kakor na ukovite in znanstvene spise. „Kres“ bode izhajal 1. 1882 v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsakega meseca. Cena mu ostane ista: na leto 4 gl., na pol leta 2 gl. Dijakom se cena zniža za celo leto na 3 gl., za pol leta na 1 gl. 50 kr.

Tako hočeta tedaj oba naša leposlovna in znanstvena lista nadalje skrbeti za dušno hrano zlasti slovenskim naobraženim bralcem in bralkam. Z našega stališča priporočamo obema listoma, da v nemaljši občinosti enako za znanstvene, bolj za resne spise, kakor za primerno leposlovne izdelke. Mi nimamo doslej nobenega znanstvenega časopisa; toliko več dolžnost imata „Lj. Zv.“ in „Kres“, naše naobražence prepričevati o potrebi tudi ukovitih, dasi bolj po domače osnovanih spisov. Nam je v resnici žal, slišati poročilo od privatne strani da se naročniki pritožujejo, češ, da jim prinaša, n. pr. „Lj. Z.“ preveč zaresnih, znanstvenih spisov.

Tudi opozarjamo oba lista na to, da naj ne sprejemljeta preobsežnih proizvodov, ki bi se raztezali na več četrtletij ali morda na celo leto. Taki proizvodi naj se posebe tiskajo, ne pa v časopisih. Bralce obeh listov pa tudi dobrohotno opominjamo, naj ne terjajo premnogovrstnega gradiva v vsaki številki, ker morajo uredniki vsled take terjatve spise preveč drobiti in razkosovati. V teku cellega leta naj se zahteva primeren mnogovrstnost, v posameznih številkah pa naj se gleda bolj na primerne celote. Na to stran je pisec teh vrstic naobraženstvo naše opaziral v prvih 2 številkah 1878 pokojne mariborske „Zore“, in ga od onega prepričanja ni še nikdor izpodmeknil. Sicer najtopleje priporočamo slovenskemu občinstvu, naj z obilo naročbo podpira naše podjetnike, ki se tudi na to stran za narod v resnici žrtvujejo. Kakor je naš kmet zgleden podpornik družbe sv. Mohorja, naj postane enako tudi izobraženi slovenski svet zgleden podpornik višjih izdelkov naše leposlovne in znanstvene književnosti.

„Gospodarski poučnik“ nazivlje se list, katerega je v Šibeniku od 1. t. m. začel izdajati slavnostni rodoljub g. P. L. Bianchini. Prva številka obsega mnogo izvrstne stvarine za kmetijstvo in tudi zale ilustracije. Kdor je hrvaščine dosti zmožen, in se z gospodarstvom peča, naj si ta list omisli. Izhajal bo 2 krat na mesec, in stane za vse leto 3 gld.

Številki sadnje „Soče“ je uredovalni stavec pozablivo pustil bil dan predzadnje številke.

Božjast

ozdravlja pismeno specialni zdravnik **dr. Killisch** v Draždanah (Dresden, Sachsen) Za velike vspehe (8000) velike medalje znanst. društ. v Parizu.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanja vsem svojim odjemalcem (avtorjem), da je z decembrom t. l. zopet odprl štacuno kolonijalnega blaga v svoji hiši na Koru št. 12 ter se toplo priporoča

Peter Perissutti.

Pattison-ova vata za protin

najboljši lek zoper

protin in revmatizem

vsakotese vrste, kakor: bolečine v obrazu, prsih, vratu in zobeh, protin v glavi rokah in nogah, trganje po udih, bolest v hrbtu in ledjih.

V zavikih po 70 kr., polovica 40 kr. G. Cristofolletti, lekarnica pri črnem medvedu v Gorici na Travniku pri Škofiji.

Poslavljen 1879 v Lincu in Toplicah s srebrno medaljo.

C. kr. izklj. priv.

dunajska nepremojljiva

UNIVERZALNA MAST ZA USNJE

OD KAROLA RUSSA & Co.

Od visokega c. k. deželno-brambenega ministerstva potrjena in pri c. k. vojni vpeljana kot pripoznano

najboljše ohranilo usnja.

Čevlje, škornje, usnje pri vozeh, jermenih, naj si še takó trdi, pusti ali razpocani, postanejo že po enkratni rabi mehki kot žamet in vlačni, popolnem nepremočljivi, temno črni, svetli in vstrajno močni.

1 škatljica za poskušnjo po 50 kr., 1 škatljica = 1/4 kgr. po 1 gl., 1 škatljica = 1/2 kgr. 1 gl. 60 kr., 1 škatljica = 1 kgr. 100 3 gld.

Ta mast za usnje dobiva se samo pri posestniku predprave KAROL RUSS & Co, Wien, IV, Apfelgasse N. 6. Cervinjan: pri FRANCU DREOSL.

Dobri agenti

za razpradajo badenskih srečk 1845, katere se morajo izsrečkati z dobilki do 1885. združene v skupinah s 30% knez srbskimi srečkami s premijami, z vplačbami po 5 gl. in 10 gl. mesečno, dobe službo z dobrimi provizijami. Franko ponudbe naj se pošiljajo na Bankvereinigung Grün & Com. Amsterdam. (Holland).

Oglas.

Naznanja se, da je Janez Peternel iz dolnjih Novakov št. 9 kot zapravljivec pod skrbstvo dejau, ter da mu je Mathenz Derlink iz gorenjih Novakova št. 19 kot skrbnik odločen.

Cerkno, 5 decembra 1881.

JAKO VAŽNO

vsakteremu za oči.

Prava dr. Whitejeva voda za oči od Traugott Ehrhardt-a v Grossbreitenbach-u v Turingiji (Thüringen) slovi uže od leta 1822 po celem svetu.

Dobiva se steklenica po 1 gl. v Trstu v lekarni „Carlo Zanetti“ Via nuova 27 in v Gorici tudi v Cristofolletti-jevi lekarni na Trauniku.

Zahteva pa naj se izrekoma samo dr. Whitejeva voda za oči od Traug. Ehrhardta. Nobena druga.

Odlomki iz pism: Gospodu Tr. Ehrhardt-u. Zahvaljuje se za zadnjič poslano mi Vašo pravo dr. Whitejevo vodo za oči. Vam radostno naznanjam, da sem se popolnem ozdravil, in želim samo, da bi vsak, ki ga bole oči, izvedel za ta zares zdravilni pomoček, ker je vreden, da se kar mogoče razširi (sledi nar.). New York (Nordamerika), d. 4/11. 80. Georg Seyschab, Bildhauer. Dalje: Ker steklenica Vaše prave dr. Whitejeve vode za oči toliko ugaja (sl. narč.). Siegburg b. Cöln, d. 18/11. 80. Hofmeister, Strafanst.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdavilo je prava pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže nji vita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in prav kmalu najtrdovalneše želodčne bolesi. Prav strezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetrih nič, proti črevesnim boleznim in proti glistam, 1 mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako bol.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na naročbo in pošiljave pa edino v lekarnici Crist Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Ena steklenica stane 30 novcev.

NAJBOLJA IN NAJCENEJA

OBLEKA ZA GOSPOI

dečke in otroke, suknje za gosp waterproof in zimski plašči (dolmani)

dobivajo se zmerom v največem izb pri

IG. STEINER-JI V GOR poleg škofijske palače.

Ondi tudi vseh vrst obleka z n. duhovščino, raznovrstne naprave, kor plašči za dež, katerih voda ne moči, najboljši izdelek, gomaše, po kožuhi, lovske suknje, mufr za dame, potne kape itd.

Naročbe se po meri takoj in eleg izvršujejo.

Muštri franko, kdor jih želi.

Po vjemajočih se sodbah velike vrste imenitnih švicarskih, nemških in a skih prak. zdravnikov in mnogih medicinskih strokovnih listov so se karji Rihardu Brandtu v Schaffhausenu in švicarskih medicinskih izdelane švicarske kuglice po svoji srečni sestavi, brez vsacih, telo poškodovajoč rin v vseh slučajih, kjer treba nedražestno odprte narediti, nabran šlez i odstraniti, kri očistiti, kakor tudi ves prebavljalni aparat novo oživiti in piti, kot reelen, gotov, nebolečno vplivajoč, cen zdravilen pripomoček more vsakemu priporočati.

Zahtevati se morajo izrečno le lekarja Rih. Brandta švicarske kuglice dobiijo le v kositrenih dozah s 50 kuglicami a m. l.— in v manjših dozah po 15 a 30 pf. Vsaka škatljica pravih švicarskih kuglic mora imeti gornji etiket, b carski križ na rdečem dnu predstavljajoč in podpis izdelovateljev.

Prospekti, ki med drugim obsežajo tudi mnoge sodbe iz strokovnjaških kr njihovem vplivu, se dobijo v doli naznanjenih lekarnah zastoj.

V GORICI: F. karnar J. CRISTOFOLLETTI.

Najceneje se kupujejo

JANTARJEVE CEVKE,

strgane, ne vlite

v podpisani tovarniški zalogi po teh nizkih cenah:

Za smodke v krasnih okvirih:

Št.	I, 12 centm. dolge	gld. 5.—
"	II, 10 " " "	4.—
"	III, 9 " " "	3.—
"	IV, 8 " " "	2.50
"	V, 7 " " "	2.—
"	VI, 6 " " "	1.80

Za tenke smodke v krasnih okvirih:

Št.	I, 10 centm. dolge	gld. 3.—
"	II, 9 " " "	2.50
"	III, 8 " " "	2.—
"	IV, 7 " " "	1.50
"	V, 6 " " "	1.—

S temi izredno nizkimi cenami upam ničvredne in zdravju škodljive imitacije do celoga zatreti in ime naravnemu jantaru rešiti; nobena imitacija nima le trohice jantarja v sebi, ampak so iz Copala, prodajajo pa se za vlite jantarjeve cevke. — To pa je sleparija, ker vlitih jantarjevih cevk še ni ne.

Cevke iz morske pene

prave, v krasnih okvirjih, valjarske oblike.

Za smodke:

Štev.	I, 13 centm. dolge	gold. 3.50
"	II, 12 " " "	2.50
"	III, 10 " " "	2.—
"	IV, 9 " " "	1.50
"	V, 8 " " "	1.25

Za tenke smodke:

Štev.	I, 13 centm. dolge	gold. 2.—
"	II, 12 " " "	1.75
"	III, 10 " " "	1.50
"	IV, 9 " " "	1.25
"	V, 8 " " "	1.—

Kar ne ugaja, radi zamenjamo, ali pa denar povrnemo. Prodajalcem odstotke. — Razpošiljamo proti gotovini ali pa povzetju.

W. HENN in Wien, X. Dampfgasse N. 11.